

www.e-rara.ch

**Q. Septimii Florentis Tertulliani Carthaginensis presbyteri, Opera quae
hactenus reperiri potuerunt omnia**

**Tertullianus, Quintus Septimius Florens
Parisiis, 1608**

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: Online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-11127>

Argumentum libri de resurrectione carnis, per Iacobum Pamelium.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

addere Auctor, si legeret: in sole vacuum, ubi legitur: in cœlis; sed ea castigatio nimis foret libera, maxime cum Tertulliano illi posteriores videantur.

CAP. XXV.

188. Sed hætenus de materia præsentis, &c.] Titulum Epilogi huic capiti dedimus. Lego autem omnino: aduersus omnes præiudicauerimus, pro eo quod erat: prædicauerimus.

189. Vt autem clausulam de Præfatione communi

faciat RESURRECTIO CARNIS NOSTRÆ ALIO LIBRO DEFENDENDA.] Sic hunc locum distinximus & correximus ex i. Vatic. MS. cod. pro eo quod erat: Vt autem clausula de Præfatione communi faciat, resurrectionem, &c. Vult enim Præfationem communem sequentis libri de Resurrectione carnis, facere clausulam huius libri.

190. manifesto iam.] Subauditur (inquit Rhenan.) existente, ut Græci ὁμολογῶντες.

ARGUMENTVM LIBRI DE RESURRECTIONE CARNIS,
PER IACOBVM PAMELIVM.

- I. **D**E Resurrectione carnis scripturus Auctor, imprimis tradit eam etiam seculo, & præsertim Platonis ac Pythagoricis non ignotam fuisse.
- II. **D**E CARNE CHRISTI, tum DE DEO CARNIS AVCTORE, ET CHRISTO CARNIS REDEMPTORE, libris ADVERS. MARCIONEM scriptis; quod Anima resurrectionem non negent, præter solum Lucanum; contra quem Anima immortalitatem libro DE ANIMA tutatus sit.
- III. Proinde hæreticos non debere vulgi in ea deneganda ignorantiam sequi.
- IIII. Neque enim obstare, carnis quam prætendunt ignobilitatem.
- V. Primum, quod à Deo facta sit.
- VI. Item, quod Dei manu exstructa.
- VII. Quod iam limus in carnem reformatus & immutatus sit.
- VIII. Quod apud Christianos caro abluatur, vnguatur, signetur, manusimpositione adumbretur, corpore & sanguine Christi vescatur; denique post conflictationes animæ, ieiunia, virginitatem, viduitatem, pro nominis Christi fide moriatur.
- IX. Quod Christus, carnem etsi infirmam, & peccatricem, dilexerit.
- X. Quod denique scripturis caro illustretur.
- XI. Neque verò, Dei potentiam excedere Resurrectionem carnis.
- XII. Diuina enim potentia exemplum esse; diei ac noctis; hyemis & æstatis; veris ac autumnis, vicissitudines.
- XIII. Phœnicem etiam Orientis alitem, qui semetipsum funerans renouat.
- XIIII. Atqui, & causam restitutionis carnis idoneam subesse, Dei in bono remunerando & malo puniendo iudicium.
- XV. Quum enim operarum inter se anima & caro societatem habeant; oportere etiam, aut pœnæ aut gratiæ communicare mercedem.
- XVI. Etsi enim vas animæ caro appelletur; non tamen propterea, non & meritis animæ communicare.
- XVII. Atque adeò, quum Anima facta per carnem administrentur; non sufficere, animam foueri aut cruciari sine carne, pro operibus carnis.
- XVIII. Deinde apud omnes edictum Dei pendere: Resurrectionem mortuorum.
- XIX. Quam quidam malè in imaginariam significationem distorquent.
- XX. Non omnia enim Prophetas per imagines concionatos; tum quod, si omnia figuræ, quid erit illud cuius figuræ; tum quod in ipsum Christum insigniora quæque luce clarius, verè non figuratè, adimpleta sint.
- XXI. Tot quoque esse instrumenta diuina ita apertè corporalem contestantia resurrectionem; ut nullam admittant figuratæ significationis suspicionem.
- XXII. Respiciendum esse denique ad illas scripturas, quæ non sinunt credere, resurrectionem aut iam factam, aut ab excessu statim vitæ fieri.

Etsi

- Etsi autem Apostolus ad Colossenses, spiritualiter nos resuscitados dicat; non negare tamen, etiam corporaliter resurrecturos. XXIII.
- Quippe, quum ipse Epistolis suis ad Thessalonicenses, resurrectionem aperte confirmet. XXIII.
- In Apocalypsi similiter Ioannis, ipsa tempora resurrectionis indicari. XXV.
- Quid? quod liceat etiam corporalem resurrectionem de patrocinio figurati eloquij Prophetici vindicare; tum terræ, tum vestimentorum nomine. XXVI.
- Immo, sicut vocibus, ita & rebus ac factis prophetatam resurrectionem. XXVII.
- Manifestissimam denique esse de eadem Ezechielis determinationem. XXVIII.
- Eamque talem, ut figuratè aut allegoricè non possit intelligi. XXIX.
- Quum aliis quoque manifestis Prophetarum probetur testimoniis. XXX.
- Isque eiuscemodi, quibus predicatur etiam corporum insepulorum resurrectio. XXXI.
- Porrò etiam in Euangelis, non omnia in parabolis à Domino pronuntiata. XXXII.
- Immo in omni Resurrectionis mentione, corporalitatem carnis à Domino propriè significari. XXXIII.
- Quamquam adeò carnem Christus dicat nihil prodesse; ex materia dicti, sensum esse dirigendum. XXXIV.
- Maximè, quum etiam factis mortuos resuscitando, futuram resurrectionem significarit. XXXV.
- Resurrectionem quoque Apostolicorum Actorum instrumenta testari. XXXVI.
- Perperam proinde, suo etiam more hæreses pro se interpretari, interiorem & exteriorem hominem, quasi per corruptionem, exterioris carnis corruptelam intelligat. XXXVII.
- Sicuti etiam illud de domo tabernaculi nostri quæ dissolvitur. XXXVIII.
- Sed demutari dumtaxat cadauera, non morte deuorari; quum Gigantum antiquissimorum crates adhuc supersint, sicuti etiam dixerit Auctor alibi. XXXIX.
- Neque verò etiam peregrinationem à corpore pro ipsis facere; quod addat Apostolus, reportare debere per corpus secundum quæ gessit quis, bonum siue malum. XL.
- Item etiam inde quod dicat: Vitam Iesu manifestandam in corpore. XLI.
- Alia etiam cecitate eos impingere, in veterem & nouum hominem. XLII.
- Sicuti idem Apostolus carnem damnare videatur; carnis opera damnare. XLIII.
- Carni enim salutem repromittere. XLIV.
- Apertissime denique 1. Cor. 15. Resurrectionem carnis ab illo confirmari. XLV.
- Atque adeò ex antecedentibus disci; quali conditione exharedauerit à regno Dei carnem & sanguinem, nempe carnis opera. XLVI.
- Immo, omisissis eiusmodi interpretationibus, ipsas quoque substantias carnis & sanguinis, non aliter quam sunt, intellectas, licere resurrectioni vindicare. XLVII.
- Vel per Christum id ipsum probari, qui carnem & sanguinem secum vexerit in cælum. XLVIII.
- Et verò, etiam eodem corpore venturos mortuos, disputare Apostolum. XLIX.
- Neque enim corpus animale, posse animam intelligi, sed carnem. L.
- Nec etiam, ut suprà adtiguit, carnem à vita deuorari, sed id quod in ea mortale est. LI.
- Aliud in super esse demutationem, aliud perditionem carnis. LII.
- Alioqui absurdum esse; aliam substantiam, nempe carnis, operari; aliam, nempe animæ, mercede dispungi. LIII.
- Oportere etiam resurrectionem integram credere, scripturis id adfirmantibus. LIV.
- Et carnem itaque & animam, sententiam salutis aut pænæ subituram. LV.
- Sexu etiam & membris saluum hominem resurrecturum; etsi vacent à solitis officiis vitæ necessariis. LVI.
- Praesertim quum quædam illorum officia, quibus Deum laudamus & prophetamus, remansura sint; & etiam in hac vita vacent cibus ieiunio functi; & sexum à genitura subducant spadones voluntarij, & Christo maritata virgines. LVII.
- Futuros denique nos, non angelos, sed sicut angelos Dei. LVIII.
- Quocirca concludi, Resurrecturam carnem, & quidem omnem, & quidem ipsam, & quidem integram. LIX.

Ceterum, præterquam quod dicto II. cap. citentur Libri de Anima, de Carne Christi, & aduersus Marcionem Libri secundus & tertius; sicuti horum alter iterum cap. XIII. ac denuò Liber de Anima, cap. XVII. & XLV. qui omnes absque controuersia Tertulliani sunt; etiam nominatim sit huius Libri mentio (vnde colligitur, quod in huius Tomi Præfatione diximus eodem ferè hos conscriptos tempore) tum supra sub finem libri de Carn. Christi, tum infra lib. 5. aduers. Marcionem, cap. x. Prioris loci hæc sunt verba: RESURRECTIO NOSTRÆ CARNIS, alio libello defendenda; hic habebit præstructionem; manifesto iam, quale fuerit quod in Christo resurrexit. Posterioris, ubi Epistolam I. ad Corinthios explicat: Reuertamur (inquit) nunc ad RESURRECTIONEM, cui & aliàs quidem proprio volumine satisfacimus, omnibus hæreticis resistentes; sed nec hic desumus, propter eos qui illud opusculum ignorant. Atqui Librum hunc MS. viderunt Trithemius & Politianus. In lucem primus edidit Rhenanus ex Paterniacensi & Hirsau-giensi codicibus, cum Scholiis; deinde castigatiorem ex Gorziensi, cum Adnotationibus; castigauit deinde Gelenius ex Britannico codice Lalandi. Nos denique iterum recognouimus ex Vaticanis tribus, & Anglico Ioannis Clementis MS. exemplaribus, ac Latinij coniecturis; & nouo Argumento ac Adnotationibus auximus.

Q. SEPTIMII FLORENTIS

TERTULLIANI DE RESURRECTIONE

CARNIS LIBER.

CAP. I.

INDUCIA Christianorum, resurrectio mortuorum: illam credentes sumus, hoc credere veritas cogit. Veritatem Deus aperit. Sed vulgus inridet, existimans nihil superesse post mortem: ² Et tamen defunctis parentant, & quidem impensissimo officio promeribus eorum, pro temporibus esculentorum, vt quos negant sentire quicquam, etiam desiderare præsumant. At ego magis ridebo vulgus, tunc quoque quum ipsos defunctos atrocissimè exurit, quos postmodum gulossimè nutrit, iisdem ignibus & promerens & offendens. O pietatem de crudelitate ludentem: sacrificat, an insultat, ³ quum crematis cremat? Planè cum vulgo interdum & sapientes sententiam suam iungunt. ⁴ Nihil esse post mortem, Epicuri schola est. Ait & Seneca, omnia post mortem finiri, etiam ipsam. Satis est autem, ⁵ si non minor Philosophia Pythagoræ & Empedocli. Sed Platonici immortalem animam econtrariò reclamationt: immò adhuc proximè etiam in corpora remeabilem affirmant, etsi non in eadem, ⁶ etsi non in humana tantummodò, ⁷ vt Euphorbus in Pythagoram, Homerus in pauum recenseantur. ⁸ Certè recidiuatum animæ corporalem pronuntiauerunt, tolerabilius mutata quàm negata qualitate: pulsata salute, ⁹ licet non adita veritate. Ita seculum resurrectionem mortuorum, nec quum errat, ignorat. [¹⁰ Si verò & apud Deum aliqua secta est, Epicureis magis adfinis quàm Prophetis, sciemus quid audiant à Christo ¹¹ Sadducæi. Christo enim seruabatur omnia retrò occulta nudare, dubitata dirigere, prælibata supplere, prædicata re-præsentare: mortuorum certè resurrectionem, non modò per semetipsum, verum etiam in semetipso probare. Nunc autem ad alios Sadducæos præparamur, ¹² partiariorum sententiæ illorum. Ita dimidiam agnoscunt resurrectionem, solius scilicet animæ, aspernati carnem sicut & ipsum dominum carnis. Nulli denique alij salutem corporali substantiæ inuident, quàm ¹³ alterius diuinitatis hæretici. Ideoque & Christum aliter disponere, coacti ne creator carnis habeatur, in ipsa prius carne eius errauerunt, ¹⁴ aut nullius veritatis contendentes eam secundum Marcionem, & Basilidem, aut propriæ qualitatis, secundum hæreses Valentini, & Apellem. Atque ita sequitur, vt salutem eius substantiæ excludant, cuius Christum consortem negant, certi illam summo præiudicio resurrectionis instructam, si iam in Christo resurrexit caro. ¹⁵ Propterea & nos volumen præmissimus DE CARNE CHRISTI, quo eam & solidam probamus aduersum phantasmatis natiuitatem, & humanam vindicamus aduersus qualitatis proprietatem, ¹⁶ cuius conditio Christum & hominem & filium hominis inscripserit. Carneum enim atque corporeum probantes eum, proinde ¹⁷ & obducimus, præscribendo nullum alium credendum Deum præter creatorem, dum talem ostendimus Christum, in quo dinoscitur Deus, qualis promittitur à creatore. Obducti dehinc de Deo carnis auctore, & de Christo carnis redemptore, iam & de resurrectione carnis reuincuntur, congruenter scilicet & de Deo carnis auctore, & de Christo carnis redemptore. ¹⁸ Hoc fermè modo dicimus incundam cum hæreticis disceptationem. Nam & ordo semper à principalibus deduci exposcit,